

Saksnr:**Møte:** 21. møte i Rådgivende utvalg**Tid:** Onsdag 1. september 2021, kl. 10:00 – 12:00**Sted:** Teams**Deltakere:** Barneombudet v/ Camilla Kayed,
Eldreombudet v/ Bente Lund Jacobsen,
Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) v/ Guri Hestflått Gabrielsen og Taran Knudstad,
Sivilombudet v/ Mona Løken,
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) v/ Live Kroknes Berg,
Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) v/ Pål Nesse,
Siri Gloppen, professor ved Institutt for sammenlignende politikk, UiB,
Anne Hellum, professor ved Institutt for offentlig rett, UiO,
Ervin Kohn, forstander Mosaisk trossamfunn.**Fra NIM:**

Kontorsjef Birgitte Bøgh-Olsen, seniorrådgivere Kristin Høgdahl, Thomas Berge, Kirsten Kolstad Kvalø og Petter Wille, rådgivere Mina Haugen og Anders Broderstad, kommunikasjonsrådgiver Magnus Eide, praktikant Kristin Sønnesyn Berg.

Forfall: Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg v/ Else McClimans,
Amnesty International Norge (AI) v/ John Peder Egenæs,
Den norske Helsingforskomité v/ Gunnar Ekeløve-Slydal,
Frode Elgesem, lagdommer og leder for OECD kontaktpunkt,
Navjot Sandhu, tidligere leder Minotenk.**Referent:** Kristin Sønnesyn Berg

1. Velkommen og orienteringer

Kristin Høgdaahl leder møtet og ønsker velkommen i Adeles fravær. Til orientering har Kristina Labba fra UiT trukket seg fra RU, og vi trenger et nytt utvalgsmedlem med oversikt over samiske temaer.

2. Arbeidet med NIMs strategi 2022-2025, foreløpig skisse og spørsmål til RU

NIM/Birgitte: En intern arbeidsgruppe for NIMs strategi har sørget for involvering fra de ansatte. Arbeidet begynner å bli godt internt forankret. Også rådene som kom fra den eksterne evalueringen i fjor er tatt med, og målet er at styret skal vedta strategien i november.

NIMs forrige strategi etablerte funksjoner og arbeidsmetodikk. I denne omgang tar man sikte på å gjøre noen tematiske prioriteringer. Dette skal balanseres opp mot nødvendig fleksibilitet. Strategien diskuteres på internseminar neste uke.

Innspill/diskusjon: Vi hører gjerne deres tanker, råd og innspill til det videre arbeidet med strategien.

Eldreombudet: Mål og handlingsplaner – husk at ting tar tid. Ha fokus på målbare og oppnåelige mål.

NOAS: NOAS ønsker fokus på MR i asylpolitikken. Innstramninger i asylretten som er i strid med flyktningkonvensjonen selv om samtlige partier hevder å fremme MR. Klare brudd blir påpekt av FN, dette trenger Stortinget bedre råd på. Applauderer NIMs proaktive arbeid i forbindelse med å hente ut mr-forsvarere fra Afghanistan.

Ervin Kohn: I dette viktige veiskillet bør NIM være bevisst tre mulige veivalg; en passiv rolle(reaktiv?), en aktiv og offensiv rolle eller en aktivistisk rolle. Sistnevnte har NIM ikke vært i nærheten av til nå, i motsetning til sin søsterorganisasjon i Storbritannia som følger opp partiprogrammatiske erklæringer om f.eks. rasismebejemping. Man bør ha litt av alle tre roller. Bidra til å løse problemene.

LDO: NIM har en metode for prioritering av saker og bør gjøre opp status på temaer som allerede har vært prioritert. Hvor står dere og hva er status på disse feltene? Viktig å huske på at oppfølging er ressurskrevende. Dersom man skal ha nye fokusområder, bør man vurdere overlapp med ombudene. LDO støtter tematiske prioriteringer i strategien og tar gjerne en strategisk diskusjon om hvor vi kan gå sammen.

Anne Hellum: Støtter en offensiv, aktiv strategi med tematiske prioriteringer. Ønsker fokus på at reformen av individklagesystemet har svekket tilgangen til rettssystemet. Reformen har ikke tenkt på hvordan de som mener seg diskriminert skal få tilgang til Diskrimineringsnemnda. Gjerne samarbeid ombud og NIM.

Siri Gloppen: NIMs rolleforståelse dreier seg om å balansere muligheten til å reagere bredt, og å fokusere på visse områder. NIM bør ivareta en stor, generell reaktiv kapasitet med den kunnskapsautoriteten man har opparbeidet. Hvis man vil sette agendaen og aktivt stille spørsmål, må man bygge kompetanse i tematisk fordeling av stab.

Sivilombudet: kan fokus på vold og overgrep mot personer i institusjon være et fokusområde?

3. Regjeringens Handlingsplan mot vold i nære relasjoner, innhold og foreløpige vurderinger?

NIM/Mina: [Regjeringens handlingsplan for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner](#) skal bidra til oppnåelse av Norges forpliktelser etter Istanbul-konvensjonen. Dette er synlig i planens helhetlige fokus på forebygging og avverging. Planen er lang, og mange av tiltakene er vage og vanskelig å følge opp i praksis. Planen blir et tema når Istanbul-konvensjonen kommer til landet. Det nye organet for overvåking og oppfølging av Istanbul-konvensjonen vil trolig falle innunder et eksisterende organ.

Innspill/forslag: NIM ønsker å høre hva utvalgets medlemmer tenker om handlingsplanen.

Barneombudet: Planen har få konkrete tiltak. Peker på at arbeidet som har vært gjort har rettet seg mye mot kvinner og lite mot barn.

Anne Hellum: Ingen planlagte uttalelser fra det juridiske fakultet. Planen har et gjennomgående kjønnsnøytralt perspektiv selv om det er behov for en kjønnsespesifikk tilnærming, noe CEDAW gjentatte ganger har påpekt overfor Norge. Krisesentre og deres mangel på økonomiske ressurser for å tilpasse tilbudet til funksjonsnedsatte, menn og voldsutsatte kvinner drukner i en lang, uprioritert tiltaksliste.

Sivilombudet: Forebyggingsenhetens første besøk til sykehjem og boliger for personer med utviklingshemming tyder på at det er lite kunnskap og bevissthet blant ansatte og ledere om vold overfor personer som bor i institusjon eller institusjonsliknende boliger. Det er derfor behov for mer forebyggende og bevissthetsskapende arbeid knyttet til personer som ikke bor i eget hjem.

LDO/Taran: Kjønnsnøytraliteten er problematisk; når vi alltid snakker om alle grunnlag, mister vi det enkelte. Krisesentrene har meldt fra om eksisterende svakheter i systemet, uten at dette kommer til syne i handlingsplanen. Planen er opptatt av å omtale behovet for helhetlige tjenester, men mangler ressurser og forankring i kommunene.

Siri Gløppen: Enig i at planen er generell og lite konkretisert. Man burde sett tydeligere på ulike former for vold, særlig siden trusselbildet internasjonalt er preget av strømninger der hele tanken rundt det å definere rundt kjønnsbasert vold har fått negative konnotasjoner.

LDO/Guri: Rusavhengige kvinner er en gruppe som ikke får tilstrekkelig fokus. De er 100 % voldsutsatt, men har ikke tilpassede tilbud på krisesentrene.

Eldreombudet: For lite konkrete utsagn i planen, særlig om TryggEst og beskyttelse mot vold og overgrep hjemme. I ulike rapporter om vold i sykehjem er begrepene uklare, blant annet ved at vold og forsømmelser omtales i en samlekategori.

4. Utredningsinstruksen, menneskerettigheter og veiledning

NIM/Kirsten: NIM arbeider for at MR-vurderinger skal fremgå eksplisitt av [utredningsinstruksen](#), og er i dialog med DFØ, Finansdepartementet og Lovavdelingen. NIMs krav om bedre MR-vurderinger, kan oppnås gjennom forankring på ulike nivåer: 1) selve utredningsinstruksen, 2) hovedveilederen til utredningsinstruksen eller 3) egen veileder for MR-vurderinger. Dersom NIM skriver en slik veileder, må denne ha en sentral forankring og være et dokument med autoritet.

Innspill/diskusjon: Er det andre som har eller har hatt tilsvarende dialoger med myndighetene om krav til menneskerettslige utredninger? Hva tenker dere om en eventuell veileder?

Barneombudet: Ønsker en egen veileder til utredningsinstruksen for at man skal vurdere barns rettigheter på en bedre måte. Arbeidet dreier seg på dette punktet om å informere om hvordan og hvorfor man skal ha fokus på dette.

LDO/Guri: Som med menneskerettigheter var det i den gamle utredningsinstruksen krav om å vurdere likestilling, nå er dette blitt svakere. LDO pleier å etterlyse slike vurderinger generelt og konkret der det har vært et problem og aktuelt.

Anne Hellum: CEDAWs konkluderende kommentarer til den niende statsrapporten fra Norge fokuserer på dette. Kan være noe man er obs på for rapporteringsrunden vi er inne i.

FFO: Opplever mange dårlige høringer vedrørende CRPD som de alltid kommenterer på. Poengterer mulig forskjellsbehandling av inkorporerte og ikke-inkorporerte konvensjoner, der CRPD er i en særstilling. Eksempelvis ble menneskerettighetene eksplisitt tilsidesatt i høringsrunden om barnehagevirksomhet på Svalbard.

Sivilombudet: Peker på den generelle utfordringen med å sikre at forvaltningen foretar konkrete MR-vurderinger, selv om lovgivningen som sådan ofte antas å være i overensstemmelse med MR-forpliktelser. Konkrete MR-vurderinger i forvaltningen er en sentral forutsetning for ønskede effekter. Man bør derfor være tydeligere på det enkelte forvaltningsorgans ansvar for å sikre etterlevelse av menneskerettslige krav.

NIM/Kirsten: vil fokusere utredningsveileder, men tror at dette er nyttig også for forvaltningsorganene. Det må fremgå av en veileder *når* slike vurderinger må gjøres.

5. Runde om aktuelle problemstillinger og aktiviteter

Ervin Kohn: utfordrer med spørsmålet «hvem føler at kampen mot antisemittisme også er vår kamp?». Det er et savn at flere melder seg på og sier fra om ting konkret. De fleste anmeldelser henlegges, og siden strl. § 135a ble endret har ingen blitt dømt for antisemittisme. Utstilling utenfor Rådhuset fredag kl. 15.

LDO/Guri: årskonferanse om utviklingshemmedes rettssikkerhet 23.09. LDO ønsker en ny lov om beslutningsstøtte som erstatter vergemålsloven. Jobber også med at funksjonshemmede ikke får tilgang på de tjenester de har rett på. Ombudsstillingen er utlyst.

NOAS: Er bekymret for rettssikkerheten i UNE, og jobber med forslag til reform. I fjor fikk kun 3,8 % av de som hadde sin sak i nemnda møte selv. Jobber óg med Afghanistan, og prosedyrene for å behandle flyktingene derfra den siste uken. Applauderer NIMs anmodning om spesiell beskyttelse for sine kollegaer i Afghanistan.

Eldreombudet: Arbeider for tiden med alderisme, vold og digitalisering. Det utarbeides en rapport om vold og overgrep som differensierer de ulike formene for overgrep som tidligere var bakt inn i én rapport, og arbeider for at myndighetene skal anerkjenne ikke-digitale i samfunnet og ivareta dem.

Sivilombudet: Jobber med å se nærmere på det å få flere klager fra barn. Dette reiser mange ulike typer problemstillinger, for eksempel hvordan man forholder seg til kravet om først å uttømme klageretten sin i forvaltningen.

Siri Gloppen: Det jobbes med en ny handlingsplan for likestilling og mangfold på UiB som er ganske ambisiøs. Jobber også med å markere skeivt kulturår i 2022.

Anne Hellum: boken «Frihet, likhet og mangfold» om LHBTI-personers rettigheter ble lansert i juni i år. Materielt sett er stadig flere diskrimineringsgrupper inkludert, men det er et sterkt behov for gjennomgang av reformen for å sikre tilgang til rettssystemet. Gjennomføring og lavterskeltilbud er blitt vanskelig tilgjengelig.

NIM/Kristin:

- NIM har begynt på høringsuttalelsen til tvangsbegrensningsloven med frist 8. november;
- Jobber med flere rapporter, herunder kommunerapporten, urfolk og Art.27 selvbestemmelse og rapport om menneskerettigheter og ny teknologi;
- Amicus til EMD i samarbeid med det europeiske nettverket ENNHRI;
- Besøket fra GREVIO til Istanbulkonvensjonen utsatt på ubestemt tid;
- Jobber med innspill til Barnekonvensjonens «List of Issues Prior to Reporting»;
- Vidar Strømme er ny fagdirektør i NIM, og skal bl.a. ha ansvar for ytringsfrihetsfeltet.

6. Eventuelt

Tar sikte på å møtes fysisk på neste RU-møte 1. desember.

Kristin takker for et godt møte og nyttige innspill.

Møteslutt 12.00